

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา หมู่ที่ 6 ตำบลนากลาง
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

นางสาวพรพิรุณ วิสุเวช : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา หมู่ที่ 6 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์ 87 หน้า

สารนิพนธ์ เรื่อง การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มประชากรที่ศึกษา
กรณี หมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545
รวมระยะเวลา 10 เดือน วัตถุประสงค์ของโครงการ คือ 1. เพื่อให้ทราบกระบวนการดำเนินงานของ
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2. เพื่อส่งเสริมทักษะภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่แต่ยังขาดเงินทุน
3. เพื่อให้ทราบความเข้มแข็งของชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด 4. เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่าง
บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่จะทำให้โครงการนี้สามารถอยู่ต่อได้
หรือต้องยกเลิกในอนาคต ภายหลังจากที่ได้รับเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งในการติดตาม
การประเมินโครงการในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการ จะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และใช้แบบรายงาน
บริบทชุมชนต่าง ๆ เข้าร่วมประกอบการจัดทิว พบว่า

ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา ทั้งสมาชิกกองทุนและคณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้านมีความเข้าใจที่เกี่ยวกับการใช้กฎ ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี มีการพัฒนาศักยภาพ
ภูมิคุ้มกันเครือข่ายการเรียนรู้ และความเข้มแข็งชุมชนภายในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น สืบเนื่องมาจากการ
ได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหา จึงเกิดการเข้าใจกันยิ่งขึ้น สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับ
โครงการนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับระยะเวลาการชำระเงินกู้ของระเบียบกองทุนซึ่งให้เวลาน้อยมาก อีกปัญหา
หนึ่งคือ ความไม่เข้าใจในการจัดทำบัญชีของฝ่ายคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แต่ทั้งนี้ทางสมาชิก
และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนี้ ก็ได้มีการปรับตนเองเพื่อทำการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้บรรเทา
เบาบางลงได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมิน โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสณ์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสณ์)

(อาจารย์นิวัติ ทาเวียน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน 9 พ.ค. 2545 พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- พัฒนาชุมชน อำเภอสูงเนิน
- นายอำเภอ สูงเนิน
- กำนันตำบลนากลาง
- ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา
- และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

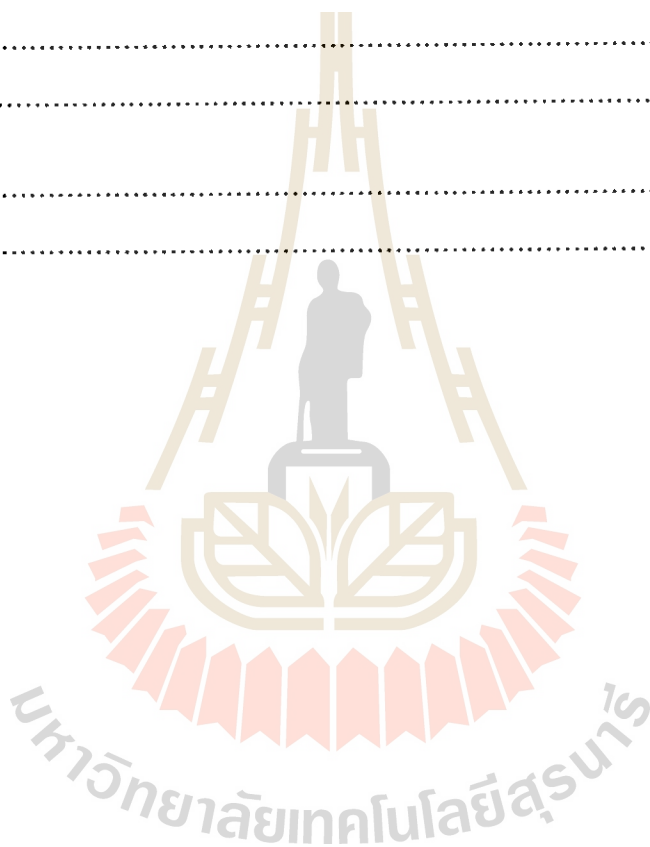
นางสาวพรพิรุณ วิสุเวช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 ทัศนวิสัยวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	4
2. ระเบียบต่าง ๆ.....	6
3. หลักเกณฑ์ และแนวการปฏิบัติในการดำเนินงาน.....	8
4. หลักการประเมิน โครงการ.....	11
5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	13
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	14
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	14
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	15
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	16
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	28
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	28
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	32
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	36
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	37
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	38
1. สรุป อภิปราย.....	38
2. ข้อเสนอแนะ.....	39
บรรณานุกรม.....	41
ภาคผนวก.....	42

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1. หลักการประเมินเชิงระบบแบบ “ซีพีพีโมเดล”.....

12

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. การกำหนดตัวชี้วัดในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16
2. รายละเอียดการกำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดแบบ “ซิฟฟ์โมเดล”.....	18
3. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปร.....	22
4. จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะของประชากร.....	30
5. จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำ จำแนกตามแหล่งน้ำ.....	31

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การที่ประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในชนบทหรือชุมชนเมืองจะต้องไปแสวงหาอาชีพในต่างถิ่น ซึ่งต้องประสบปัญหาความยากจนนั้น ก็สืบเนื่องมาจากเหตุผลปัจจัยหลายด้าน นั่นคือ แหล่งที่ตั้งของสถานประกอบการโรงงานที่มีการจ้างงานไม่ได้อยู่ในเขตนั่นบ้าง, ชาวบ้านที่อยากทำธุรกิจเป็นอาชีพอิสระแก่ตนยังไม่สามารถทำตามเป้าหมายได้เพราะไม่มีเงินที่จะเป็นทุนเริ่มแรกบ้างหรือแม้กระทั่งกลุ่มชาวบ้านที่ทำมาแล้วต้องประสบปัญหาภัยธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ และท้ายที่สุดก็ต้องมีภาระหนี้สินเพิ่ม โดยต้องสูญเสียเงินกับที่ต้องลงทุนเพื่อก่อให้เกิดผลผลิตเหล่านั้น

จากที่มาของปัญหาอันเกี่ยวกับความยากจนในหลาย ๆ แง่มุมข้างต้นนี้ ทางรัฐบาลหลายชุดที่ผ่านมาก็ได้ตระหนักและให้ความสำคัญที่จะแก้ไขปัญหาย่างมาก แต่ก็อาจกล่าวได้ว่ายังไม่ได้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายหลักเท่าใดนัก จนกระทั่งถึงรัฐบาลชุดใหม่ซึ่งได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยเน้นที่จะจัดสรรเงินกองทุนนี้ให้เข้าถึงมือของชาวบ้านที่เดือดร้อนจริง ๆ ให้เงินกองทุนนี้ผ่านการประสานงานจากคนกลางให้น้อยที่สุด แต่ทั้งนี้แม้ว่าเงินจะเข้าถึงมือชาวบ้านแล้ว ทางรัฐบาลก็ตระหนักถึงประโยชน์ในภายหน้าของชาวบ้านในเรื่องเงินออมของชาวบ้านที่จะได้รับจากดอกผลในเงินล้านนี้ ให้อยู่ภายในหมู่บ้านหมุนเวียนได้ตลอดไป จึงต้องมีการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยถ่ายทอดและปลูกจิตสำนึกในด้านต่าง ๆ ให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้หมุนเวียนภายในหมู่บ้านได้

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งในแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพและทักษะภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ แต่ยังขาดเงินทุน
3. เพื่อให้ทราบถึงกลุ่มพื้นที่เป้าหมายที่มีความเข้มแข็งของชุมชน มากน้อยเพียงใด
4. เพื่อเพิ่มและเชื่อมความสัมพันธ์ เกิดการเรียนรู้ในการประสานงานอย่างใกล้ชิดของประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานราชการ
5. เพื่อศึกษาและสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใด หรือปัจจัยใดที่อาจมีแนวโน้มให้เงินกองทุนนี้สามารถหมุนเวียนอยู่ได้ หรือต้องยกเลิกไป ในอนาคต

3. กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้กรอบความคิดทฤษฎี หรือตัวแบบทางความคิดสำหรับการกำหนดตัวแปร ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพี โมเดล”(CIPPMoDel) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ตามความหมายของแต่ละตัวในการนำไปใช้ได้ดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

1. ทำการศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา
3. ทำการประยุกต์ใช้ซีพีพี โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งภาพรวมของสมาชิกกองทุน และเฉพาะกรณีของผู้กู้แต่ละราย
5. ทำการประมวลสังเคราะห์ข้อมูลในประเด็นวิธีการดำเนินการประเมิน, ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน
6. ลงมือเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และผู้กู้แต่ละราย
2. มีการส่งเสริมศักยภาพและทักษะภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่แต่ยังขาดเงินทุน และทำให้ทราบถึงการถ่ายทอดทักษะดังกล่าวที่จะนำมาช่วยตนเองของชาวบ้านได้มากขึ้น
3. ได้ทราบถึงกลุ่มพื้นที่เป้าหมาย, ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน อาทิ ด้านสาธารณูปโภค ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. เกิดความสัมพันธไมตรีในการประสานงานอย่างใกล้ชิดของประชาชน และบุคลากรในหน่วยงานราชการเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ทำให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบถึงปัญหาหรือความต้องการบางเรื่องที่ไม่เคยรู้ และสามารถช่วยสนับสนุนในเรื่องของทุน การฝึกอบรม ได้มากขึ้น
5. มีความรู้และทราบถึงปัจจัยใดที่อาจมีแนวโน้มให้เงินกองทุนนี้สามารถหมุนเวียนอยู่ได้ หรือต้องยกเลิกไป ในอนาคต

บทที่ 2

ปรัทัศน์วรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทางรัฐบาลได้ศึกษาและทราบถึงปัญหาหรือความต้องการ จำเป็นที่แท้จริงของประชาชน นั่นคือ ความยากจนแล้วจากนั้นก็จำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ โดยตั้งเป้าให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุดในด้านที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการกำหนดกรอบความคิดทฤษฎีเพื่อให้ทราบปัจจัยหรือตัวแปรที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผล ต่อเนื่องด้วยการดำเนินการซึ่งต้องมีการกำหนดขั้นตอนในการทำวิจัยตลอดจนการระบุถึงผลที่จะได้รับจากการประเมินโครงการนี้และหัวใจสำคัญอีกประการคือ จะต้องมีการศึกษาถึงหลักวิชาต่าง ๆ ที่จะปรากฏในบทนี้ โดยเป็นการประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ ที่ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังจะขอเสนอต่อไปนี้ คือ

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1 นโยบาย

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล โดยในหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะได้เงินกองทุนนี้แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนและเพื่อการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศที่ต้องแก้ด้วยการสร้างรายได้ ในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม และรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นรัฐบาลจะสนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชน โดยจะส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามศักยภาพของชุมชน ในระดับฐานรากของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อการบริโภคนำผลผลิตที่เหลือออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในระดับครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินเศรษฐกิจระดับชุมชนเร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กหรือกลุ่มที่เตรียมตัวเป็นผู้ประกอบการภายในท้องถิ่นแต่ยังไม่มีเงินทุน ตลอดจนคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่และศักยภาพของทักษะที่ประเทศมีความโดดเด่นเชี่ยวชาญโดยการสร้างฐานการสร้างงาน กระจายโอกาสสร้างฐานการผลิตของชุมชนท้องถิ่นที่มีความเดือดร้อน

1.2 หลักการสำคัญ

องค์ประกอบที่จะทำให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จได้ มี 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ที่เน้นเกี่ยวกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องนั้น ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยเน้นคนในหมู่บ้านหรือชุมชนได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้
- 4) การติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ๆ ของการนำเงินไปดำเนินกิจกรรมของสมาชิกผู้ถือหุ้นไปแล้ว โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้การลดรายจ่าย
- 2) เพื่อส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 3) เพื่อให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตัวเอง
- 4) เพื่อเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 5) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
- 6) เพื่อเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- 7) เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2. ระเบียบต่าง ๆ

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ความหมายและการแต่งตั้ง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
แห่งชาติ โดยให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทพ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน , รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย กระทรวงการคลัง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน และปลัด
กระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ คณะกรรมการอาจ
แต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะ
รัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน

2. การดำรงตำแหน่ง (วาระ) นั้น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ
2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ เมื่อครบวาระหากยังไม่มีการแต่งตั้งใหม่ ให้ดำรงวาระอยู่ได้จนกว่า
จะมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งใหม่ กรณีพ้นตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือมีการ
แต่งตั้งกรรมการเพิ่มระหว่างที่มีกรรมการอยู่ ให้นับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการคนเดิม

3. สาเหตุการพ้นจากตำแหน่งที่มีใช้เป็นการครบวาระการดำรงตำแหน่ง ได้แก่
ตาย, ลาออก, เป็นบุคคลล้มละลาย, คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง, เป็นคนไร้ความสามารถ
หรือเสมือน ไร้ความสามารถ, ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

องค์ประชุม หมายถึง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน
กรรมการทั้งหมด ถ้าประธานไม่มาหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโส
ตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็น
ประธาน การวินิจฉัยชี้ขาด จะถือเสียงข้างมาก และ 1 คน มี 1 เสียง ถ้าผลเท่ากัน ประธานจะเป็น
หนึ่งเสียงที่ชี้ขาด การประชุม และการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะอนุกรรมการ ก็ให้นำหลักของกรรมการ
มาใช้

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ คือ กำหนดนโยบาย จัดตั้งแผนงานทำร่างกฎหมาย
ออกระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานปัญหา เกี่ยวกับการบริหารตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษา นั้น ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา
และคณะอนุกรรมการได้เบี่ยงประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุม,
คำตอบแทนที่ปรึกษา พ.ศ.2523

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยจะต้องให้มีในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน จะทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานธุรการ ศึกษารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบการจัดตั้งนโยบาย ประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม สนับสนุนการฝึกอบรมบุคลากร ให้คำปรึกษาเสนอแนะ รายงานผลประจำปีมอบหมายงานอื่นให้ผู้เกี่ยวข้องตลอดจนรับงานอื่นตามคณะกรรมการมอบหมาย ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารกองทุน

2.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนามีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง เลขที่ 77/1 หมู่ที่ 6 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนบริการเงินกู้ให้กับสมาชิก ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น เงินฝากสัจจะ และเงินรับฝาก รวมไปถึงเพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและเก่ง
3. แหล่งที่มาของกองทุน เป็นเงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ เงินกู้ยืม ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก เงินค่าหุ้น เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน
4. คุณสมบัติของสมาชิก จะต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน และเป็นผู้มีนิสัยดีงาม อดทน เสียสละ มีความพร้อมตลอดจนมีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้นแต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 10 ของหุ้นทั้งหมดในกองทุน
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก คือ ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนต่อคณะกรรมการกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง จะสมัครเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มองค์กรชุมชนก็ได้จากนั้นคณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาด้วยความเป็นธรรม
6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก สมาชิกกองทุนจะพ้นสภาพด้วยสาเหตุตามระเบียบกองทุน คือ ตาย, ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน, วิกลจริตหรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ, ออกโดยที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม, จงใจฝ่าฝืน ปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก หรือนำสินทรัพย์ของทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ตลอดจนมีคุณสมบัติไม่ตรงกับระเบียบกองทุน

3. หลักเกณฑ์และแนวการปฏิบัติในการดำเนินงาน

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามและสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญ ในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจาก กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่าจะต้องมี คราวเรือนสามในสี่ของคราวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุมและอีกประการหนึ่งคือการเลือกคณะกรรมการ หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบ คณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายด้าน การเงิน ตลอดจน ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคล คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการ ลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินจนทำให้เสียทรัพย์สิน และฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่าง ร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนด้วยสาเหตุคณะกรรมการ กองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มี อยู่ หรือสาเหตุที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิก ทั้งหมด

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านหรือชุมชน คือ จำนวนประชากร ครั้วเรือน อาชีพ ผลผลิต และรายได้เฉลี่ยของประชากรต่อครั้วเรือน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง โดยจะประเมินจำนวนครั้วเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการ รายชื่อคณะกรรมการ โดยต้องผ่านคุณสมบัติตามระเบียบกองทุน
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง คือ ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง จะประเมินว่ามีกลุ่มองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบัน ตลอดจนเรื่องความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนา ระหว่างหมู่บ้านหรือชุมชนกับเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน
5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงิน ไม่เกิน 1,000,000.-บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยจะเน้นการจัดสรรเงิน 1 ล้านให้หมุนเวียนภายในหมู่บ้านตามวัตถุประสงค์โครงการให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนจัดหาวิธีการแก้ไขปัญหาล่วงหน้าในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา

กรณีกองทุนหมู่บ้านขนาดใหญ่พัฒนา มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ให้แก่สมาชิก คือ จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของผู้กู้ยืม ด้วยการวิเคราะห์จากการจัดทำโครงการเสนอต่อคณะกรรมการหรือในใบคำขอกู้ โดยจะตรวจสอบว่ากิจกรรมที่ผู้กู้จะกู้ไปดำเนินการนั้นมีความเหมาะสมกับรายได้และต้องใช้ต้นทุนที่ได้ประมาณการในใบคำขอกู้ได้อย่างสมเหตุสมผล ตลอดจนพิจารณาถึงภูมิหลังของตัวผู้กู้เองในด้าน การมีภาระหนี้สินมากหรือลักษณะอันจะมีพฤติกรรมส่อให้เห็นถึงว่าผู้กู้ผู้นั้นไม่นำเงินกู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งทางคณะกรรมการเป็นผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น อยู่แล้วย่อมทราบดีและย่อมตัดสินใจด้วยความเป็นธรรม

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้นคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกยื่นคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. วงเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน 20,000.- บาท หรือไม่เกิน 50,000.- บาท ในกรณีที่

คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติ, หากเป็นกรณีกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน ในกรณีคณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วน พร้อมสำเนารายละเอียดเงื่อนไขการอนุมัติเงินกู้ให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบ

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราแน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณี และสภาพเศรษฐกิจ สังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยค่าตอบแทนอย่างเปิดเผย

6. การชำระหนี้ให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันทำสัญญาโดยนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารพร้อมหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชี

7. กรณีผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับกองทุนกำหนด เว้นแต่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้

8. กรณีผู้กู้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ให้คณะกรรมการมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้ทันที โดยให้คณะกรรมการพิจารณาลงมติเรื่องนี้ให้ผู้กู้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วันหลังจากวันยกเลิกสัญญาและห้ามสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นเวลา 2 ปี

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับ

การบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

นอกจากจะเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและเนื้อหาที่บัณฑิตได้เรียนเสริมแล้ว ยังมีสิ่งหนึ่งที่สำคัญกว่าระดับคะแนนเฉลี่ย หรือ ประกาศนียบัตรบัณฑิตที่ได้ นั่นคือ การได้มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดกว่าเช่นที่เคยเป็น นั่นอาจเป็นเพราะว่าการประสานงานในหน้าที่ก่อให้เกิดการเข้าถึงระหว่างนักศึกษาเองกับชาวบ้าน ในหมู่บ้านของตนหรือหมู่บ้านอื่น ซึ่งก็เป็นประสบการณ์ที่ไม่มีในบทเรียนและทำให้ได้เห็นสภาพต่าง ๆ ที่เป็นข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด

4. หลักการประเมินโครงการ (CIPP Model)

รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล จำเนียร สุขหลาย และคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล” ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ). 2544 : 221-234] ดังนี้

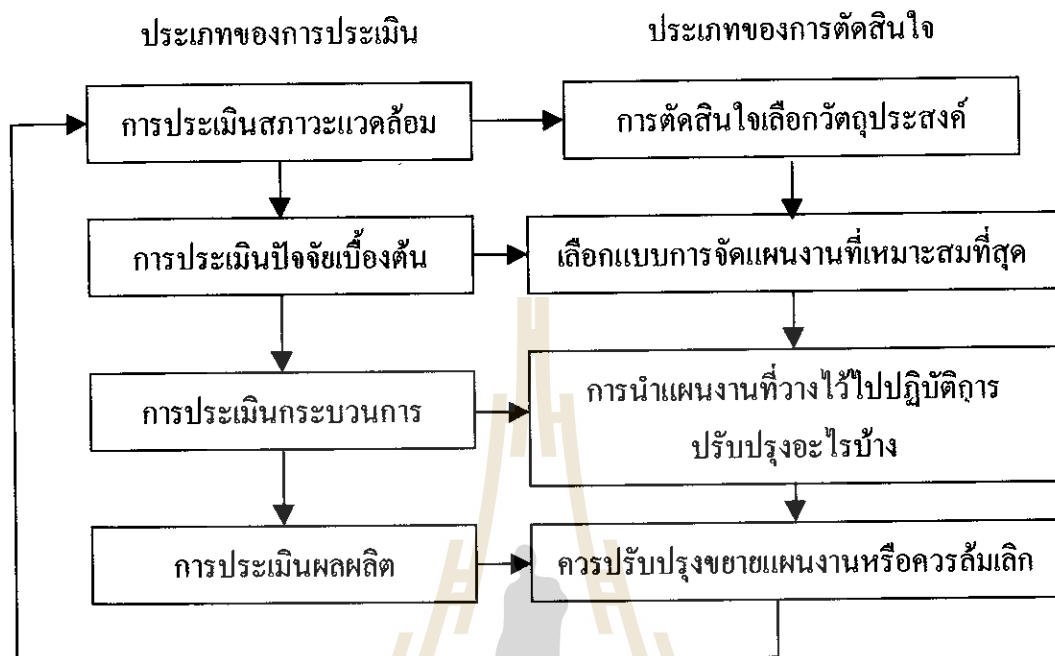
ความสำคัญของแบบจำลอง CIPP Model

เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของโครงการนั้น ๆ และเพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการได้ทันทั่วถึง มีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ นอกจากนี้ยังช่วยในการตัดสินใจของผู้ประเมิน อีกทั้งเป็นแบบจำลองที่ง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

การนำแบบจำลองซิฟฟ์ไปใช้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การดูประเมินผลผลิต(Product Evaluation)จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

แผนภูมิที่ 1 หลักการประเมินเชิงระบบแบบ “ชีพพีโมเดล”

การนำเอาแบบจำลองชีพพีโมเดล ไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดทำโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่าปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่ แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินงาน
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

5. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีได้กล่าวเน้นเป็นหลักวิชาการที่จะต้องแบ่งตามหัวข้อดังที่กล่าวมานั้น ตามที่มีส่วนบ้างในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ก็มีเอกสารหลายเล่มซึ่งนอกจากจะเป็นในรูปแบบของหนังสือต่าง ๆ แล้ว ยังมีเอกสารที่เป็นสื่อข้อมูลทางสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งเปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ของโลก นั่นคือ การหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

เอกสารหรือแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในเรื่องโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้นำมาใช้ประกอบการอ้างอิงและใช้เพื่อประดับความรู้นี้ อันได้แก่

1. ประเภทหนังสือ

- หนังสือคู่มือสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งหนังสือเล่มนี้จะเป็นการระบุหน้าที่ และหลักต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกองทุนพึงปฏิบัติโดยเฉพาะ และต้องมีทุกคน

- หนังสือฉบับชุมชน เรื่อง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

- วารสารของพรรคไทยรักไทยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งจะแจกให้กับผู้นำท้องถิ่นเป็นรายปีักษ์ ภายในเล่ม จะประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการนี้ และยังมีเคล็ดลับสำหรับเกษตรกรในด้านการเกษตรมาฝาก

2. ประเภทสื่อทางสารสนเทศ

- ทางอินเทอร์เน็ต ด้วยเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น

www.thaitambon.com

www.1000000baht.com

www.thairakthai.com

www.rakbankerd.com

- ทางวิทยุ รายการทักษิณ พบประชาชน เช้าวันเสาร์ เวลา 08.00 น.

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการครั้งนี้จะสืบเนื่องมาจากการตั้งวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในบทที่ 1 ที่มีเนื้อหาโดยภาพรวมในลักษณะเป็นการแนะนำ (Introduction) วัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยจะเกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการนี้ จะนำรูปแบบของแบบ “ซีพีพี โมเดล” (CIPP Model) มาเป็นการวางหลักเสียก่อน ซึ่งแบบจำลองนี้ระบุว่าประเมินในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์และประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล ซึ่งช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ มักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ, ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ, การได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติแล้วและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้, เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน ตลอดจนเพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยเป็นการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ โดยเฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่มีความจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

เกณฑ์ที่ใช้วัดการประเมินผลผลิต คือ

4.1 Instrumental Criteria จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด เช่น ก่อนที่แบบสอบถามจะถูกสร้างขึ้น รูปแบบของแบบสอบถามและคำถามจำนวนมากในแบบสอบถามนั้นจะต้องจัดลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง

4.2 Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์ที่เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้ เช่น อัตราผู้ว่างงาน ไม่มีอาชีพ รายได้ โดยหากจะให้ม้อัตราผู้ว่างงานน้อยลง จะต้องมีการระดมทุนเพื่อจัดสรรเป็นเงินลงทุนเริ่มแรกให้เขา ก่อน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการประเมินตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นี้ ประชากรดังที่กล่าวถึง คือ หมู่บ้านทั่วประเทศที่เงินกองทุน 1 ล้านบาทตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้เข้าถึงไปแล้ว ซึ่งหากไม่มีการกำหนดประชากรที่ต้องการศึกษาให้ชัดเจน การสำรวจข้อมูลจะ ไม่มีกรอบที่ชัดเจน ตลอดจนการสรุปผลอ้างอิงก็ไม่สามารถทำได้ทำให้เกิดปัญหาทั้งความเที่ยงตรงภายในและภายนอก

กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ซึ่งก็คือ หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านที่ได้มีการศึกษาจะถือเป็นรายหมู่บ้าน ซึ่งในการประเมินโครงการการทำวิจัย ข้าพเจ้า ผู้ทำวิจัยได้ทำการประเมินจากกลุ่มตัวอย่างของ หมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา หมู่ที่ 6 ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่างจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การวิจัยกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา จัดได้ว่าเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงซึ่งก็เป็นวิธีที่เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการอยากทราบข้อมูล เช่น สามารถหาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกและ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำส่วนท้องถิ่น พัฒนาการ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร และตัวชี้วัดในทางการวิจัย มีความหมายคล้ายกัน ซึ่งบางครั้งสามารถใช้แทนกันได้ กล่าวโดยนัยรวม 2 คำนี้ มีความหมาย คือ เป็นประเด็นที่ใช้จัดเก็บ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเป็นประเด็นที่เก็บข้อมูลได้ค่าที่แปรไปสำหรับผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชากรนั้น ในการศึกษา ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ สามารถศึกษาได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

3.1.1 การกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ จะกำหนดตัวชี้วัดตามกรอบการประเมินแบบ ซิฟพีโมเดล ซึ่งจะแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ซิฟพีโมเดล	หน่วยระบบ A การบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้	หน่วยระบบ B การดำเนินงานของผู้กู้ แต่ละราย
1. ตัวชี้วัดบริบท	✓	✓
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า	✓	✓
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ	✓	✓
4. ตัวชี้วัดผลผลิต	✓	✓

3.1.2 แหล่งข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

3.1.3 วิธีการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่

1) การสัมภาษณ์โดยใช้แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูลที่เป็นบริบทภายในหมู่บ้าน, แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทักษะคนที่มียกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดให้มีการรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยมีการรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชน ตลอดจนมีการได้มาซึ่งข้อมูลจากแบบรายงานในการติดตามผลของการปล่อยกู้เงินของสมาชิกผู้กู้แต่ละคน

2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้านโดยใช้แบบรายงานผลการจัดเวทีชาวบ้านระดับหมู่บ้านและระดับตำบล รวมถึงสรุปบทเรียนหมู่บ้าน

3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้แบบรายงานการจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและระดับตำบล โดยสังเกตการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการลงมติตัดสินใจอย่างเป็นธรรม

4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือนและแบบรายงานสรุปบทเรียนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้ทำวิจัยในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน โดยจะนำแบบรายงานที่มีข้อมูลมาประเมินเพื่อสรุปภาพรวมว่าเป็นอย่างไรมีปัญหาหรือไม่ และวิธีแก้ไขปัญหาต้องทำอะไร มีแนวโน้มในอนาคตว่าโครงการนี้จะสามารถดำรงอยู่หรือต้องยกเลิก

3.2 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งได้ 2 ระดับ คือ

3.2.1 บริบทระดับประเทศ ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5) ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6) ความอ่อนแอของคนในท้องถิ่นชนบท
- 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- 8) การไม่ใส่ใจในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ

3.2.2 บริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) สภาพปัจจุบัน
- 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านหรือชุมชน
- 4) ด้านสังคมและวัฒนธรรม
- 5) ด้านสาธารณสุขภายในหมู่บ้าน
- 6) ข้อมูลด้านอื่น ๆ ได้แก่

- เกี่ยวกับเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน, การมีที่ทำกินของตัวเอง, การเช่าที่ทำกิน, การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นต้องขายทรัพย์สินเดิมหรือกู้, การตลาดสำหรับผลผลิต, และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

- วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิต ที่ค่อนข้างจะเลียนแบบชาวตะวันตกมากไปในด้านลบ ส่วนในด้านบวกบางครั้งก็ไม่นำมาเป็นแบบอย่าง เช่น การรักครอบครัว มีรักเดียวใจเดียวของชาวตะวันตก

- ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดีซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี การมีผู้นำชุมชนที่ดีความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร

- ลักษณะบางประการที่ต่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน หรือท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น (ที่สืบเนื่องมาจากลักษณะสภาวะทางกายภาพของที่ตั้งท้องถิ่น) การนิ่งเฉยของผู้นำท้องถิ่นในเรื่องของภัยสังคมต่าง ๆ อาทิ จำนวนผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน

3.3 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

ตารางที่ 2 รายละเอียดการกำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดแบบชีพพีโมเดล

ชีพพีโมเดล	หน่วยระบบ A การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้	หน่วยระบบ B การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
1. ตัวชี้วัด บริบท	1) ความยากจนของประเทศ 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน 5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน 6) ความอ่อนแอของคนในท้องถิ่นชนบท 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ 8) การไม่ใส่ใจในเรื่องของทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ	1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหรือชุมชน (<i>ภาคผนวก ข. บร.1</i>) 2) สภาพปัจจุบัน (<i>ภาคผนวก ข. บร.1</i>) 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านหรือชุมชน (<i>ภาคผนวก ข. บร.1</i>) 4) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (<i>ภาคผนวก ข. บร.1</i>) 5) ด้านสาธารณสุขภายในหมู่บ้าน (<i>ภาคผนวก ข. บร.1</i>) 6) ข้อมูลด้านอื่น ๆ อันระบุถึงการเจาะลึกของกลุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ อาชีพ วัฒนธรรม ความเข้มแข็งชุมชน (<i>ภาคผนวก ข. บร.11</i>)

ศัพท์โมเดล	หน่วยระบบ A การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้	หน่วยระบบ B การดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย
2. ตัวชี้วัด ปัจจัยนำเข้า	1) นโยบายของรัฐบาล 2) เงิน 1 ล้านบาท 3) คณะกรรมการกองทุน 4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน 5) ผู้สมัครขอกู้ 6) ผู้ที่กู้ไปแล้ว 7) สมาชิกกองทุนที่สนใจ 8) เงินส่วนที่เป็นดอกเบี้ย ต่อ ไปนี้ - ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร (จากยอดเงิน 1 ล้าน) - ดอกเบี้ยเงินกู้จากการชำระคืน ของสมาชิก (จากยอดเงินต้นที่กู้แต่ละราย)	1) เงินกู้ที่ได้มา 2) เงินอื่น ๆ 3) สถานที่และวัสดุคิบ 4) เทคนิควิธีการทำงาน 5) กำลังทำงาน 6) อื่น ๆ ได้แก่ ชาวชนที่กำลังอยู่ใน ช่วงปิดเทอมมารับจ้างทำงานรายชิ้น กับผู้กู้ (เป็นการกระจายรายได้)
3. ตัวชี้วัด กระบวนการ	1) การคัดเลือกผู้กู้ 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ 3) การรับชำระหนี้ 4) การทำบัญชี 5) การช่วยหาตลาด 6) การตรวจสอบภายในกิจกรรมผู้กู้ 7) การช่วยฝึกอบรมฝีมือแรงงานเพิ่ม 8) การจัดสรรเฉลี่ย	1) การทำกิจการถูกวิธีหรือตรงตาม วัตถุประสงค์ที่ขอกู้ 2) การหาตลาดที่ดี หรือรู้จักยุทธการ ตลาดดี 3) การหาวัสดุคิบที่ดี หาง่าย ต้นทุนต่ำ คุณภาพดี 4) การทำบัญชี หรือการแบ่งสายงาน เหมาะสม 5) การวิเคราะห์และประเมิน 6) การจ้างงานรายชิ้นให้ชาวชนที่อยู่ใน วัยกำลังศึกษาหรือกำลังว่างงาน

ชีพชีโมเดล	หน่วยระบบ A การบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้	หน่วยระบบ B การดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย
4. ตัวชี้วัด ผลผลิต	1) จำนวนผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติ 2) ยอดเงินให้กู้ 3) กองทุนเงินสะสม (เงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้) 4) ชื่อเสียงของชุมชนหรือหมู่บ้าน 5) ความสามารถหรือแนวโน้มที่จะได้รับเงินคืนจากการชำระหนี้ในอนาคต 6) ผลิตภัณฑ์หรืออาชีพ เพิ่มขึ้นและสมบูรณ์ 7) อื่น ๆ เช่น ค่าตอบแทนคณะกรรมการกองทุน, การเปิดร้านสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน,	1) รายได้เป็นเงิน 2) ผลเป็นสิ่งของหรือรายได้อื่น 3) ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี 4) ผลเป็นความพอใจ หรืออาจเป็นความรวดเร็ว 5) แรงงานที่ชำนาญงานนั้น ๆ 6) กระจายรายได้, การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่เยาวชน เป็นเกราะป้องกันภัยยาเสพติด และอาชญากรรมอื่น ๆ

3.4 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา

จากการวิจัยและประเมินตัวชี้วัด ผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษาภายในหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา นั้น มีเพียงหน่วยระบบ A เท่านั้น ที่มีการนำวิธีการใหม่มาทดลอง นั่นคือ เรื่องของการทำบัญชีแบบใหม่ ที่มีการเรียกคณะกรรมการกองทุนไปอบรมเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจและถูกต้องตรงกับมาตรฐานการบัญชี นอกจากนี้ยังมีการส่งข้อมูลผลิตภัณฑ์ตามโครงการอินเทอร์เน็ตตำบลไปในเว็บไซต์ ไทยตำบลคอทคอม ด้วย (www.thaitambon.com)

3.5 ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

การนำแบบจำลองชีพชีโมเดลมาพิจารณากับตัวแปรที่ศึกษาในโครงการกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา สามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์การกู้เพื่ออาชีพต่าง ๆ ดังนี้

3.5.1 กลุ่มอาชีพทำการเกษตร

จำนวน 28 ราย

(ทำนา, ทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง, เลี้ยงโค กระบือ สุกร)

1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีเงินทุนดำเนินการที่พอเหมาะ

2) การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวิเคราะห์สืบราคาขายของตลาดในสินค้าเพื่อการเกษตรที่ตนนำไปทำกิจกรรม

3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชสมบูรณ์ ขายได้ราคาดี ส่วนการเลี้ยงสัตว์ก็สามารถติดตลาดได้เนื่องจากสุขภาพสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อการเกษตรนี้อยู่ในระดับที่ดี

3.5.2 กลุ่มอาชีพค้าขาย (ขายขนม, ขายวัสดุก่อสร้าง) จำนวน 4 ราย

1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีเงินทุนดำเนินการที่พอเหมาะสามารถสั่งซื้อเครื่องจักรที่เกี่ยวข้องมาครบได้เหมาะสมกับกำลังการผลิตในแต่ละครั้ง

2) การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการแบ่งสายงาน ในที่นี้จะกล่าวถึง รายที่ทำขนมที่มีการจ้างงานชาวบ้านในหมู่บ้านด้วย ซึ่งมีกระบวนการในการผลิตที่ดี แบ่งงานกันตามขั้นตอน จึงเป็นผลดีช่วยให้เกิดความรวดเร็ว ของส่งขายทันไม่เสียลูกค้า

3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เป็นของสดทุกวัน จึงทำให้มีคุณภาพและรสชาติที่อร่อย ลูกค้าชอบที่จะมาซื้อ ในด้านการผลิตก็ผลิตตามการประมาณการยอดขายจากที่ผ่านมา

3.5.2 กลุ่มอาชีพให้บริการ (เปิดอู่ซ่อมรถ และตัดเย็บเสื้อผ้า) จำนวน 5 ราย

1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีเงินทุนดำเนินการที่พอเหมาะสามารถสั่งซื้ออะไหล่ จักรเย็บผ้า อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องมาครบได้เหมาะสมกับการให้บริการในแต่ละครั้ง

2) การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ ถึงแม้ตามลักษณะของงานจะไม่ต้องมีกระบวนการมากนัก แต่ก็ต้องอาศัยการที่มีการฝึกทักษะจนชำนาญขึ้นเรื่อย ๆ

3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การให้บริการที่ประทับใจลูกค้า รวดเร็ว และมีฝีมือ ราคาเป็นกันเอง

3.6 การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร จะแจกแจงตามวัตถุประสงค์ดังที่ระบุไว้ในบทที่ 1 แล้วทำการแยกประเภทว่า ตัวแปร และลักษณะค่าของตัวแปรตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นมีอะไรบ้าง บรรลุเป้าหมายเพียงใด ดังจะแสดงให้เห็นจากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

วัตถุประสงค์ของโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
<p>1. เพื่อให้ทราบกระบวนการ ดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้าน</p>	<p>1. การเกิดกองทุน -การมีกองทุนภายใน หมู่บ้าน -วัตถุประสงค์กองทุนที่ เกี่ยวกับความยากจนของ ประเทศ -ความเข้าใจ, ทศนคติที่มี ต่อกองทุน</p> <p>2. การมีระบบบริหารกองทุน -คณะกรรมการกองทุน</p> <p>-สมาชิกผู้ถือหุ้นไปแล้ว</p>	<p>-มีกองทุนอื่นอยู่ก่อนแล้วที่ กองทุน อะไรบ้าง -มีการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้</p> <p>-มีสื่อ, บุคคลให้ความรู้รวมถึง ชาวบ้านอยากให้เกิดกองทุน หมู่บ้าน</p> <p>-มีการจัดระบบการบริหาร กองทุนในทุกด้าน ตั้งแต่ การคัดเลือกคณะกรรมการ กองทุน, การร่วมกันวาง ระเบียบกองทุน, การพิจารณา อนุมัติให้เงินกู้แก่สมาชิก อย่างมีบรรทัดฐานในการ พิจารณา รวมถึง การจัดทำ บัญชีกองทุน, การจัดสรรผล ประโยชน์</p> <p>-นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์</p> <p>-มีความกระตือรือร้นในการนำ เงินมาชำระคืนตรงเวลา</p>

วัตถุประสงค์ของโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
2. เพื่อส่งเสริมศักยภาพ และ ทักษะภูมิปัญญาชาวบ้านที่ ชาวบ้านมีอยู่แต่ไม่มี เงินทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเข้าใจในเรื่องการ พึ่งพาตนเองและเศรษฐกิจ พอเพียง 2. มีความเข้าใจเรื่องภูมิ ปัญญาท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับการนำ อาชีพหรือการค้ารงชีวิตโดย ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง - ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ประกอบอาชีพอย่างเต็มที่หลัง จากที่มีเงินทุนซึ่งได้จาก กองทุนหมู่บ้าน
3. เพื่อให้ทราบความเข้มแข็ง ชุมชนในหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสามัคคี 2. มีความซื่อสัตย์ 3. มีการยกย่องคนทำความดี 4. มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน 5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม 6. มีอาชีพที่สามารถเลี้ยง ครอบครัวได้ 7. มีครอบครัวที่อบอุ่นภายใน หมู่บ้าน ด้านภักยาเสพติด 8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร 9. มีการประชุมรับฟังความ เห็นของสมาชิก 10. มีการช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อย โอกาส 	<ul style="list-style-type: none"> - คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี - ไม่เกิดปัญหาการขโมย - เกิดกำลังใจแก่ผู้ที่ทำดีมากขึ้น - งานหรือกิจกรรมสำเร็จได้ง่าย - ชาวบ้าน ไม่ถูกหลอกได้ง่าย - ลดปัญหาด้านเศรษฐกิจและ ด้านสาธารณสุขได้เพิ่มขึ้น - จำนวนผู้ติดยาเสพติดน้อยลง - มีการเผยแพร่ความรู้วิชาชีพ - มีการเปิดกว้างของ ประชาธิปไตย - ผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดี ขึ้นกว่าสมัยในอดีต

วัตถุประสงค์ของโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
4. เพื่อเชื่อมโยงเครือข่าย ความสัมพันธ์ระหว่าง หมู่บ้านหรือชุมชนกับ หน่วยงานต่าง ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีแหล่งความรู้ด้านต่าง ๆ 2. มีตลาดรองรับสินค้าของ ชาวบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> -รู้ทั้งด้านอาชีพ และด้าน วิชาการ ข่าวสาร -ชาวบ้านมีการส่งรายละเอียด รูปภาพผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเองส่ง ผ่านหน่วยงานราชการในการ จำหน่ายทางระบบสารสนเทศ (อินเทอร์เน็ต)
5. เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผล ต่อแนวโน้มของกองทุน หมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมและไม่ สนับสนุนในการจัดตั้ง กองทุน 2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน 3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ใน หมู่บ้าน 4. การมี และไม่มีเงินกู้พร้อม ดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน 	<ul style="list-style-type: none"> -จำนวนผู้เห็นด้วย และไม่เห็น ด้วยกับการจัดตั้งกองทุน หมู่บ้าน มีมากน้อยเพียงใด -จำนวนกองทุนเงินสะสม, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีจำนวนเท่าใด -จำนวนกลุ่มองค์กรช่วยเหลือ ในด้านเงินทุนหรือวัตถุประสงค์แก่ ชาวบ้านในหมู่บ้าน และจาก หน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานเอกชน -จำนวนผู้กู้ที่ชำระเงินกู้คืนแล้ว และจำนวนผู้กู้ที่ยังไม่ชำระ เงินคืน มีจำนวน เท่าใด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร.1 ⇨ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- 2) แบบรายงาน บร.2 ⇨ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
- 3) แบบรายงาน บร.3 ⇨ แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
- 4) แบบรายงาน บร.4 ⇨ แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- 5) แบบรายงาน บร.5 ⇨ แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- 6) แบบรายงาน บร.6 ⇨ แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
- 7) แบบรายงาน บร.7 ⇨ แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน
- 8) แบบรายงาน บร.8 ⇨ โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
- 9) แบบรายงาน บร.9 ⇨ แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 10) แบบรายงาน บร.10 ⇨ แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- 11) แบบรายงาน บร.11 ⇨ แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- 12) แบบรายงาน บร.12 ⇨ แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นี้ ได้นำข้อมูลหรือผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง มาจาก วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ได้แก่

5.1 การสัมภาษณ์โดยใช้แหล่งข้อมูลและวิธีเก็บข้อมูลที่เป็นบริบทภายในหมู่บ้าน

(ภาคผนวก ข. บร.1) อันได้แก่

- 1) ข้อมูลทั่วไป เช่น จำนวนครอบครัว, เพศ, อายุ, การศึกษา, สิ่งปลูกสร้าง, ทรัพยากรในหมู่บ้าน, แผนผังคุ้ม, แผนผังหมู่บ้าน
- 2) ข้อมูลเศรษฐกิจ เช่น ที่ทำกิน, อาชีพ, รายได้, รายจ่าย, หนี้สิน, ทรัพย์สิน
- 3) ข้อมูลสังคม เช่น กิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้านในการทำบุญประเพณี, การทำความสะอาด การเอาแรงช่วยกันในการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร, ความเชื่อมั่นถือในสิ่งที่มองไม่เห็น ได้แก่ ศาลปู่ตา
- 4) ข้อมูลการเมือง เช่น การที่มีเลือกตั้งผู้แทนระดับท้องถิ่น ได้แก่ อบต., กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน

- 5) สิ่งที่ดีที่สุดในกลุ่มตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น มีความสามัคคีกัน, มีศิลปินพื้นบ้าน ได้แก่ หมอลำ หมอฮยา หมอเพลงโคราช ตลอดจนการมีผู้ทรงความรู้
- 6) มีปัญหาอะไรบ้างในกลุ่ม ให้ครอบคลุมทุกปัญหาเพื่อจะได้แก้ไขได้ถูกต้อง เช่น การศึกษาของบุตร, การว่างงานหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว, การทำมาหากิน, ยาเสพติด
- 7) สวัสดิการในชุมชน เช่น มีการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กหรือไม่, กรณีมีผู้เจ็บป่วย ผู้เสียชีวิต มีการช่วยเหลือ ฅาปนกิจหมู่บ้านหรือไม่ รวมถึงผู้สูงอายุ ผู้พิการ ได้รับความช่วยเหลืออย่างไร
- 8) การย้ายถิ่นอพยพแรงงาน ไปอยู่ที่อื่น จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการย้ายถิ่นไปทั้งปีหรือย้ายไปหลังฤดูเก็บเกี่ยว ไปทั้งครอบครัวหรือรายบุคคล เมื่อย้ายถิ่นแล้ว รายได้ได้ส่งมาจนเกือบครอบครัวหรือไม่

5.2 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน โดยใช้แบบรายงานผลการจัดเวทีชาวบ้านระดับหมู่บ้านและระดับตำบล รวมถึงสรุปบทเรียนหมู่บ้าน (*ภาคผนวก ข. บรร. 5, 6, 10*)

5.3 การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้แบบรายงานการจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้านและระดับตำบล (*ภาคผนวก ข. บรร. 2, 5, 6, 7, 9, 12*)

5.4 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน และแบบรายงานสรุปบทเรียนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้ทำวิจัยในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน (*ภาคผนวก ข. บรร. 4, 10, 12*)

นอกจากที่กล่าวไปแล้วนั้น ยังมีคำกรเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางสารสนเทศ อันได้แก่ข้อมูลที่มาจากอินเทอร์เน็ต, ข่าวทางโทรทัศน์, ข่าวทางวิทยุ รวมถึงข้อมูลที่เป็นเอกสารลายลักษณ์อักษรที่ถูกเก็บไว้ตามสถานที่ราชการต่าง ๆ อันได้แก่ จปฐ., กชช 2 ค, แผนพัฒนาหมู่บ้าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพิจารณา ได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ เพียงแต่อาจมีการเปรียบเทียบข้อมูลที่วิเคราะห์กับมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ แล้วตัดสินค่าของข้อมูลนั้น ๆ ในเชิงคุณภาพวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอาจได้จากการสัมภาษณ์, การได้มาซึ่งข้อมูลตามเอกสารหลักฐาน และระบบสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการดังกล่าว เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ข้อมูลที่จัดว่าเป็นตัวเลขให้นำมาทำการวิเคราะห์ตามลักษณะข้อมูลในโครงการนี้ เช่น การคำนวณค่าร้อยละ, การแจกแจงความถี่, การหาค่าเฉลี่ย

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การประเมินว่ากองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา ได้บรรลุเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากน้อยเพียงใด ผู้ประเมินได้ใช้ในการประเมินเชิงปริมาณ และการประเมินคุณภาพพร้อมกัน ในเชิงปริมาณโดยใช้มาตราส่วนประมวลค่า (Rating Scale) จำนวน 3 ระดับ คือ

3 หมายถึง บรรลุเป้าหมายระดับมาก

2 หมายถึง บรรลุเป้าหมายระดับปานกลาง

1 หมายถึง บรรลุเป้าหมายระดับน้อย

ในการรวบรวมคะแนนแต่ละด้านเป็นการประเมินโครงการว่าการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา ได้บรรลุเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านมากน้อยเพียงใด นั้น ในการประเมินเชิงปริมาณ ผู้ประเมินจะคำนวณโดยหาค่าเฉลี่ย ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- 1) ด้านกระบวนการเกิดของกองทุน
- 2) ด้านการส่งเสริมศักยภาพทักษะภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 3) ด้านความเข้มแข็งของชุมชน
- 4) ด้านการเรียนรู้ เชื่อมความสัมพันธ์กับเครือข่ายองค์กร
- 5) ด้านปัจจัยที่มีผลบวกและผลลบต่อกองทุนหมู่บ้าน

ตามข้อ 1) - 5) จะหาโดยใช้ค่าสถิติ คือ

$$\text{ค่าเฉลี่ย } (\bar{X}) = \frac{\text{ผลรวมระดับคะแนน}}{\text{ผลรวมจำนวนประชากร}}$$

ผลรวมจำนวนประชากร

นอกจากหาค่าเฉลี่ยแล้ว ยังมีข้อมูลที่ต้องการหาแบบ ร้อยละ ซึ่งวิธีการหา คือ ให้ แทนจำนวนประชากรทั้งหมด = N, จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = n

เทียบจาก จำนวนผลรวมทั้งหมดของประชากร ได้ 100

ถ้า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ยกมาที่อยากทราบ จะได้

$$\text{อัตราร้อยละ}(\%) = \frac{\sum N \times 100}{n}$$

n

ในการวัดค่าทางสถิติดังกล่าวนี้ ผลลัพธ์ที่จะขอนำเสนอในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามและประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นการรายงานข้อมูลอันได้แก่ผลลัพธ์ที่ได้มาจากกรอบแนวคิดทฤษฎี ชิพพ์โมเดล โดยจะทำการวางหลักการของแบบจำลองเชิงระบบดังกล่าวไว้ก่อน แล้วจะทำการรายงานโดยหาค่าที่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงจากวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประเมินเทคนิคและวิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย, ด้านการเรียนรู้, ด้านตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

- 1) ความยากจนของประเทศ พบว่า จำนวนคนที่ยากจนของประเทศ ก็ยังมีอยู่แต่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้ตัวเองได้มากกว่าในอดีตมาก
- 2) นโยบายการพัฒนาธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม พบว่า หลังจากที่มีรัฐบาลมีการพัฒนาเกี่ยวกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในด้านของภาษีต่าง ๆ แล้ว ทำให้ทราบถึงแนวโน้มว่าผลิตภัณฑ์ในระดับท้องถิ่นมีโอกาสที่จะก้าวไปเป็นธุรกิจขนาดกลางได้
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ พบว่า หลังจากที่มีกรรมกรรงค์ให้ใช้ของไทย กินของไทย เทียวเมืองไทย แล้ว ทำให้ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศสามารถชะลอตัวลงจากขาดดุลการค้ามาก ก็อยู่ในระดับคงที่และลดลง ทำให้ค่าเงินบาทแข็งตัวขึ้นเรื่อย ๆ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ถือได้ว่าดีขึ้น เพราะนโยบายการพัฒนาแต่ละด้านได้เข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
- 5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน พบว่า ก็ยังคงมีอยู่ แต่ก็สามารถหมุนเวียนเงินให้มีสภาพคล่องอยู่ได้

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน, เศรษฐกิจ, การเมือง, สังคม, วัฒนธรรม

ตัวชี้วัดบริบทระดับหมู่บ้าน ได้แก่

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน พบว่ามีสภาพพื้นที่, ป่าไม้, ดิน, คลอง น้ำ, อุดมสมบูรณ์หรือไม่เหมาะแก่การทำการเกษตรแบบใด
- 2) เศรษฐกิจปัจจุบัน พบว่า การมีงานทำหรือการว่างงานของหมู่บ้านที่เกิดในปัจจุบัน
- 3) การเมือง พบว่ามีการเพิ่มนโยบายตั้งโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ชนบทมียกระดับ รายได้ของตนเองให้พอเพียงหรือไม่
- 4) สังคมและวัฒนธรรม มีตัวชี้วัดจะเห็นได้จากการใช้ภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ สร้างสรรผลงานในรูปแบบเฉพาะตัวของถิ่นต่าง ๆ

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา มีจำนวนประชากร 618 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง ร้อยละ 51 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน ถึงอายุ 50 ปีบริบูรณ์ ระดับการศึกษาจัดได้ว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพราะไม่มีใครในหมู่บ้านที่อ่านหนังสือไม่ออก แต่ถึงกระนั้นเป็นที่จัดได้ว่าอัตราการว่างงานในหมู่บ้านนี้สูงถึง ร้อยละ 91 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
- ชาย	300	49
- หญิง	318	51
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	4	1
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	15	2
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	38	6
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	18	3
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	17	3
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	420	68
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	42	7
60 ปี 1 วันขึ้นไป	64	10
3. จบการศึกษา (นับจากที่กำลังศึกษา และที่จบการศึกษาแล้ว)		
ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา	50	43
ระดับประถมศึกษา ปีที่ 1-6	8	7
ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3	11	10
ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 (สายสามัญ)	9	8
ระดับมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 (สายอาชีพ)	22	19
ระดับอุดมศึกษา		
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2 ปี)	7	6
- ปริญญาบัณฑิต (ปริญญาตรี 4 ปี)	5	4
- สูงกว่าระดับปริญญาบัณฑิต		
- ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการ	2	2
- ปริญญามหาบัณฑิต	1	1

ลักษณะของประชากร	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ (%)
4. อาชีพ		
- เกษตรกร	125	32
- รับราชการ	5	1
- พนักงานบริษัทเอกชน, รัฐวิสาหกิจ	87	23
- ค้าขาย	7	1
- รับจ้าง	32	8
- บริการ	13	3
- อื่น ๆ (ที่ไม่มีอาชีพ, รongาน)	128	32

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา ส่วนใหญ่

ตารางที่ 5 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

ที่มาของ แหล่งน้ำ	ประเภทแหล่งน้ำ	จำนวน ที่ใช้	ประโยชน์ใช้สอย	สภาพการใช้		หน่วยงาน เจ้าของ งบประมาณ
				ตลอดปี	ไม่ตลอดปี	
1. แหล่งน้ำ ธรรมชาติ	1. ลำคลอง (คลองวังม่วง)	1 บ่อ	ทำการเกษตร	✓	-	-
	2. สระ (สระท่าเลิง)	1 สระ	ทำการเกษตร	-	✓	-
	3. น้ำฝน	ทุกครัวเรือน	ใช้บริโภค	-	✓	-
2. แหล่งน้ำ ที่สร้างขึ้น	1. บ่อน้ำบาดาล - จุดใช้ส่วนตัว - สาธารณะ	1 บ่อ 3 บ่อ	1. ใช้ทำนาครั้งที่ 2 2. ปลูกพืชไร่ 3. ทำสวนผัก, 4. ทำสวนผลไม้	✓	-	-
	2. บ่อน้ำดิน - จุดใช้ส่วนตัว - สาธารณะ	2 บ่อ 2 บ่อ		✓	-	กรมโยธาธิการ
				✓	-	กรมโยธาธิการ
				✓	-	-
				✓	-	กรมโยธาธิการ
3. แหล่งน้ำ อุปโภค	1. น้ำประปา	ทุกครัวเรือน	ใช้อุปโภค	✓	-	กรมโยธาธิการ

2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติจากการสัมมนาและเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า ความคิดเห็นหรือทัศนคติของประชาชน ภายในหมู่บ้านที่มีต่อการเกิดกองทุนนี้ แบ่งเป็น 2 แนวคิด คือ แนวคิดที่เห็นด้วยกับการนโยบายนี้ มีข้อคิดเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นที่ยากจนได้มีเงินในการลงทุน เพื่อสร้างรายได้, สร้างอาชีพ และอีกแนวคิดหนึ่งมีข้อคิดเห็นว่าการมีนโยบายนี้จะยังเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้แก่ ประเทศ
- 2) เงิน 1 ล้านบาท สามารถจัดสรรได้อย่างทั่วถึงและถึงมือคนในท้องถิ่น จริง มีการวางระเบียบเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเรื่องวงเงินที่ขอกู้ดังกล่าวได้อย่าง เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนผู้ที่จะขอกู้
- 3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา ส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน โดยประเมินจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการลงมติเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่จัดประชุม นอกจากนี้ยังมีความเสียสละทั้งกำลังกาย กำลังความคิด ตลอดจนกำลังทรัพย์ ที่ร่วมกันออกเพื่อการใด ๆ อันก่อให้เกิดกิจกรรมเกี่ยวกับกองทุน สำหรับด้านที่ถือว่าผลยังจัดว่าอยู่ในขั้นที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือ ด้านการ บันทึบบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน เพราะสืบเนื่องมาจากพื้นฐานด้านความรู้ของทางคณะกรรมการ กองทุนเอง อาจขาดการทำความเข้าใจในการทำบัญชีที่ซับซ้อน
- 4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน จากการประเมินตามสภาวะการณ์ที่เกิดจริงของ หมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา ถึงมีการชำระเงินคืนจริง แต่ก็ไม่สามารถชี้ให้เห็นว่าการชำระคืนเงินกู้ที่รวดเร็ว ของสมาชิกในครั้งนี้ (1 ราย) จะเป็พื้นฐานในการมองเห็นว่าอนาคตแนวโน้มในการได้เงินคืนมีมาก ตามที่ได้ชี้แจงดังกล่าว ผู้กู้ที่ชำระคืนรายนี้ ชำระเงินคืน เนื่องจากจะขอกู้ต่ออีก เพราะรอบแรกกู้ไป ได้ 1 เดือน กล่าวโดยสรุป เงินที่ผู้กู้ชำระคืน หากต้องการกู้ครั้งต่อไป ควรให้มีรอบระยะเวลาครบ 1 ปี ก่อน จึงจะกู้รอบที่ 2 ได้ เพราะอาจเป็นการกันที่สำหรับผู้ที่มีความจำเป็นในลำดับต่อไปได้
- 5) ผู้ที่กู้ไปแล้ว ตามที่ได้กล่าวมาจากข้อ 4) หากประสงค์จะขอกู้ต่อ ควรทิ้งรอบระยะเวลาครบ 1 ปี เสียก่อน
- 6) สมาชิกกองทุนที่สนใจจะขอกู้ จากสมาชิกผู้ที่ยังเชื่อเป็นสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน โดยได้มีเงินฝากตั้งจะ เงินค่าหุ้นแล้ว มีความประสงค์จะขอกู้ถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้า ในระบบนี้ด้วย

7) ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น จากการประเมินผลโดยผู้วิจัยได้ศึกษาในสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารของหมู่บ้านนี้ ปรากฏว่า มีดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารทั้งจากยอดเงิน 1 ล้าน และจากยอดเงินต้นของผู้กู้ที่นำมาชำระคืน แล้ว สามารถกล่าวได้ว่าเงินกองทุนในอนาคตอาจมีการนำเอาปัจจัยนำเข้าที่เป็นดอกเบี้ยไว้เพื่อจัดสรรประโยชน์แก่หมู่บ้าน ได้ตามที่วางระเบียบไว้

2.2.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

- 1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า มีการคัดเลือกผู้กู้ตรงตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จัดได้ว่าเป็นกระบวนการขั้นแรกที่บ่งบอกถึงศักยภาพของคณะกรรมการกองทุน
- 2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนยังไม่ค่อยเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนถึงแม้จะมีการอบรมบัญชีจากทางอำเภอก็ยังเป็นเรื่องที่ยากต่อการทำความเข้าใจ
- 3) การรับชำระหนี้ มีการชำระหนี้จากผู้กู้คืนแล้ว และผู้กู้อยากจะขอกู้ต่อโดยที่ระยะเวลาที่ช่วงไม่นานเท่าที่ควร ถือว่าเป็นข้อบกพร่องของการอนุมัติปล่อยเงินกู้ของทางคณะกรรมการกองทุนเองด้วย
- 4) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่า มีการแนะนำผู้กู้ให้ทำธุรกิจ ตามความเหมาะสมหลาย ๆ ด้าน
- 5) การช่วยหาตลาด พบว่า คณะกรรมการกองทุน เอาใจใส่ที่จะเป็นสื่อกลางในการนำสินค้าเสนอต่อทางหน่วยงานราชการ เพื่อส่งจำหน่ายตามแหล่งต่าง ๆ ได้ เช่น งานแสดงสินค้าที่ศาลากลางจังหวัด, ทางอินเทอร์เน็ตตำบล
- 6) การตรวจสอบภายใน ที่มีต่อกิจกรรมผู้กู้ พบว่า มีการตรวจสอบผลกิจกรรมเป็นระยะ ๆ
- 7) การช่วยฝึกอบรมฝีมือแรงงานเพิ่ม พบว่า คณะกรรมการกองทุนจะทำการร่วมกิจกรรมฝึกอบรมฝีมือจากส่วนราชการแล้วมาเผยแพร่แก่ชาวบ้านทั้งที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านมีอาชีพติดตัว
- 8) การจัดสรรเฉลี่ย พบว่า มีการวางระเบียบจัดสรรเงินที่เป็นดอกเบี้ยจากเงินกองทุน เพื่อทำประโยชน์และเป็นเงินกองกลางในการหมู่บ้าน

2.2.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ผลโดยตรง พบว่า ในด้านจำนวนตัวเลขที่เกี่ยวข้องกับเงินกองทุนหมู่บ้านถือว่าเป็นจำนวนตัวเลขที่เชื่อถือได้ เนื่องจากได้เก็บรวบรวมจากเอกสารหลักฐานจริง โดยตรง

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า เนื่องจากทางคณะกรรมการกองทุนยังไม่มีงบประมาณช่วยค่าครุภัณฑ์ จึงทำให้ทางคณะกรรมการต้องเฉลี่ยเงินกันออกเพื่อจ่ายค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับกองทุน ประกอบกับคณะกรรมการกองทุนยังไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ อาจทำให้คณะกรรมการขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานต่อไปได้

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า เมื่อคณะกรรมการกองทุน หมดกำลังใจในการทุ่มเทกับงานติดตามการรับเงินคืนของหมู่บ้าน อาจมีผลกระทบโดยอ้อมต่อรัฐบาลในด้านของการไม่ได้รับชำระคืนเงินจากสมาชิก เพราะขาดบุคลากรมาสานต่อในการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านได้

2.3 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.3.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีอาชีพเดิมสอดคล้องกับการนำเงินกู้ไปประกอบกิจกรรมการกู้ตามที่ระบุในวัตถุประสงค์ที่ปรากฏในใบคำขอกู้ของผู้กู้เอง จึงถือได้ว่าเป็นการนำเงินกู้ไปใช้ถูกทาง เพราะสืบเนื่องมาจากประสิทธิภาพความชำนาญ ทักษะของอาชีพเดิมของผู้กู้

2.3.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน ส่วนใหญ่เป็นเงินที่เพียงพอต่อการนำไปประกอบกิจกรรม แต่ก็มีส่วนที่อาจไม่เพียงพอต่อลักษณะกิจกรรม สำหรับหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา ในส่วนที่เงินกู้ไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรม คือ ผู้กู้ที่ทำกิจกรรมเปิดอู่ซ่อมรถ เนื่องจากตามลักษณะการตีราคาของเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่ามีราคาค่อนข้างสูงพอสมควร

2) เงินที่นอกเหนือจากยอดเงินกองทุนเงิน 1 ล้าน ได้แก่ เงินที่เป็นส่วนของดอกเบี้ย ไม่ว่าจะเป็นดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร หรือดอกเบี้ยจากการชำระคืนของสมาชิกผู้กู้เอง ถือได้ว่าเป็นปัจจัยนำเข้าที่สามารถเป็นทุนสะสมภายในหมู่บ้านในการสร้างตัวภายในหมู่บ้านนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

3) สถานที่และวัตถุดิบ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเอื้อต่อการนำไปสู่กระบวนการทำกิจกรรมของผู้กู้

4) เทคนิควิธีการทำงาน พบว่า ชาวบ้านที่กู้ไปแล้ว มีทักษะ หรือเทคนิคที่เกิดจากประสบการณ์อันสั่งสมมาแต่เดิมอยู่แล้ว ทำให้ทราบวิธีแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

5) กำลังการทำงาน พบว่า ผู้ผู้มีกำลังในการทำงานด้วยความขยัน และมีการจัดสรรกำลังการทำงานได้อย่างเหมาะสม เช่น ในการทำการเกษตร ถ้าต้องมีการจ้างงานเพิ่ม ผู้ผู้ก็ได้มีการจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับการจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลิตไว้เป็นอย่างดีและเหมาะสม

6) เยาวชนที่กำลังอยู่ในช่วงปิดเทอม ได้มีงานทำ เป็นการหารายได้พิเศษ ระหว่างการปิดภาคเรียน เพราะภายในหมู่บ้านมีการจ้างงานรายขึ้นแก่เยาวชน ที่มาของงานทำ เช่น รับทำงานรายขึ้นที่เป็นพวกของชำร่วย, ยาดมพิมเสนน้ำ

2.3.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้ผู้แต่ละราย พบว่า ผู้ผู้ได้นำเงินผู้ไปดำเนินกิจกรรมตรงตามวัตถุประสงค์จริง
- 2) การหาตลาดที่ดี รัฐบาลผู้การตลาดดี พบว่า ผู้ผู้ที่ดำเนินกิจกรรมแล้วได้ผลผลิต มีการขวนขวายหาช่องทางทางการตลาดเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการนำไปขายเอง หรือแม้กระทั่งการฝากขาย เช่น ผู้ผู้เพื่อทำการค้าขาย ก็นำสินค้าไปฝากขายตามโรงพยาบาล โรงแรม ห้างร้านต่าง ๆ
- 3) การหาวัตถุดิบที่ง่าย ต้นทุนต่ำ ทั้งนี้ พบว่า ผู้ผู้ที่ทำการเกษตร จะมีประสบการณ์ในการเลือกหาวัตถุดิบที่ราคาถูก แต่มีคุณภาพดี
- 4) การทำบัญชี หรือการแบ่งสายงานเหมาะสม ในการทำกิจกรรม พบว่า ผู้ผู้จะมีการบันทึกบัญชีอย่างง่ายสำหรับตนเอง เพื่อให้ทราบถึง ต้นทุน ปริมาณการผลิต ปริมาณการขาย และกำไรที่ได้เพียงพอหรือไม่
- 5) การวิเคราะห์และประเมิน เมื่อทราบถึงผลกำไรขาดทุนแล้ว พบว่า ผู้ผู้จะวิเคราะห์ว่าจะทำกิจกรรมนี้ต่อไปหรือจะทำกิจกรรมใหม่ ในกรณีที่ไม่ไหวจริง ๆ
- 6) การจ้างงานรายขึ้น เนื่องจากลักษณะของกิจกรรมนั้นเป็นงานที่ละเอียดอ่อน ต้องการความปราณีต เช่น การทำของชำร่วย จึงมีการจ้างงานรายขึ้น เพื่อความละเอียดมีคุณภาพของงาน และให้ได้ปริมาณมาก ๆ ท้นต่อการสั่งซื้อของลูกค้าในเทศกาลต่าง ๆ ด้วย จึงมีการจ้างแรงงานเยาวชนที่กำลังศึกษาแต่อยู่ในช่วงปิดภาคเรียนมารับงานครั้งนี้

2.3.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ผลโดยตรง พบว่า มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลผลิตที่สามารถเก็บไว้บริโภคเองได้ด้วย เช่น การทำกิจกรรมการเกษตร
- 2) ผลกระทบโดยตรง พบว่า ผู้ผู้ยังมีปัญหาในด้านระยะเวลาการคืนเงิน เพราะเป็นระยะเวลาที่สั้น 1 ปี เนื่องจากลักษณะกิจกรรมบางกิจกรรมที่ต้องใช้เวลานานกว่าจะได้ผลผลิต
- 3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า เกิดหนี้สินเพิ่ม

3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กูตามอาชีพต่าง ๆ ในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 กลุ่มอาชีพทำการเกษตร

จำนวน 28 ราย

(ทำนา, ทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง, เลี้ยงโค กระบือ สุกร)

- 1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีเงินทุนดำเนินการที่พอเหมาะ
- 2) การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวิเคราะห์สืบราคาขายของตลาดในสินค้าเพื่อการเกษตรที่ตนนำไปทำกิจกรรม
- 3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์พืชสมบูรณ์ ขายได้ราคาดี ส่วนการเลี้ยงสัตว์ก็สามารถติดตลาดได้เนื่องจากสุขภาพสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อการเกษตรนี้อยู่ในระดับที่ดี

3.2 กลุ่มอาชีพค้าขาย (ขายขนม, ขายวัสดุก่อสร้าง)

จำนวน 4 ราย

- 1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีเงินทุนดำเนินการที่พอเหมาะสามารถสั่งซื้อเครื่องจักรที่เกี่ยวข้องมาครบได้เหมาะสมกับกำลังการผลิตในแต่ละครั้ง
- 2) การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการแบ่งสายงาน ในที่นี้จะกล่าวถึง รายที่ทำขนมที่มีการจ้างงานชาวบ้านในหมู่บ้านด้วย ซึ่งมีกระบวนการในการผลิตที่ดี แบ่งงานกันตามขั้นตอน จึงเป็นผลดีช่วยให้เกิดความรวดเร็ว ของส่งขายทันไม่เสียลูกค้า
- 3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ เป็นของสดทุกวัน จึงทำให้มีคุณภาพ และรสชาติที่อร่อย ลูกค้าชอบที่จะมาซื้อ ในด้านการผลิตก็ผลิตตามการประมาณการยอดขายจากที่ผ่านมา

3.3 กลุ่มอาชีพให้บริการ (เปิดอู่ซ่อมรถ และตัดเย็บเสื้อผ้า)

จำนวน 5 ราย

- 1) การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีเงินทุนดำเนินการที่พอเหมาะสามารถสั่งซื้ออะไหล่ จักรเย็บผ้า อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องมาครบได้เหมาะสมกับการให้บริการในแต่ละครั้ง
- 2) การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่ ถึงแม้ตามลักษณะของงานจะไม่ต้องมีกระบวนการมากนัก แต่ก็ต้องอาศัยการที่มีการฝึกทักษะจนชำนาญขึ้นเรื่อย ๆ การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ การให้บริการที่ประทับใจลูกค้า รวดเร็ว และฝีมือดี ราคาเป็นกันเอง

4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 2 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า การมีกองทุนเพิ่มขึ้นภายในหมู่บ้าน ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการบรรเทาปัญหาความยากจน นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าสามารถบรรลุเป้าหมายที่เกี่ยวกับความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนจากสมาชิกที่เป็นที่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

2) การมีระบบบริหารกองทุน พบว่า มีคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนที่คู่ไปแล้ว แต่ละฝ่ายมีความเข้าใจและรับผิดชอบต่อเงินที่ต่างฝ่ายต่างต้องบริหารเป็นอย่างดี

4.2 ศักยภาพการเพิ่มพูนทักษะของภูมิปัญญาชาวบ้านที่สมาชิกกองทุนมีอยู่ พบว่า

1) มีความเข้าใจในเรื่องการ พึ่งพาตนเองและเศรษฐกิจพอเพียง
2) มีความเข้าใจ มีทักษะเพิ่มขึ้นในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการมีเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมตามทักษะความสามารถ ประสบการณ์ประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน พบว่า ภายในหมู่บ้านมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีการยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกันมีโอกาสดหาความรู้เพิ่มเติมมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นภายในหมู่บ้าน ด้านกัยยาเสพติด มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร มีการประชุมรับฟังความเห็นของสมาชิกมีการช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

4.4 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า เกิดแหล่งความรู้ด้านต่าง ๆ ตลอดจนความสัมพันธภาพอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นของประชาชนกับหน่วยงานราชการในการร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งหมายความรวมถึง การจัดหาตลาดรองรับสินค้าของชาวบ้านที่ทางส่วนราชการช่วยให้อีกด้วย

4.5 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า การมีส่วนร่วมและไม่สนับสนุนในการจัดตั้ง กองทุนนั้น สามารถสรุปได้โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือเห็นด้วยกับเรื่องนี้อย่างมาก นอกจากกองทุนนี้ ยังมีกองทุนอื่นมาช่วยสนับสนุนอีกด้วย เช่น กองทุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางมิให้บรรลุวัตถุประสงค์ก็มีบ้าง เช่น ในด้านการบริหารจัดการเงินกองทุนที่ต้องทำเป็นทางการ ซึ่งบางเรื่องก็เป็นสิ่งที่ยากต่อการทำความเข้าใจในการปฏิบัติของคณะกรรมการกองทุน อาทิ เรื่องการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านที่ต้องทำตามหลักการบัญชีรับรอง

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา สรุปได้ดังนี้

1. สรุปอภิปรายผล

1.1 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

- 1) เกี่ยวกับการเกิดและการมีระบบบริหารกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกในหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนาได้มีความรู้, ทักษะคติโดยรวมแล้วเข้าใจและสนับสนุนการมีกองทุน 1 ล้านบาท ส่วนการบริหารจัดการกองทุนซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ได้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างมีระบบ มีความกระตือรือร้น และไม่นิ่งดูคยต่อสิ่งที่อาจเรียกได้ว่ายังไม่ค่อยเข้าใจเท่าที่ควร โดยจะมีการขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งมีแนวโน้มที่สมาชิกกองทุนและทุกคนมีทั้งเงินหมุนเวียนและมีบุคลากรที่ดีในการบริหารเงินภายในหมู่บ้าน
- 2) เกิดการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาแสดงหรือปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ ในรูปแบบการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัด เพราะมีเงินทุนที่ได้จากกองทุนหมู่บ้านมาช่วยเป็นเงินลงทุนเริ่มแรก
- 3) ได้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชนที่เกิดขึ้นจริงภายในหมู่บ้าน กล่าวคือคนในหมู่บ้านนี้มีจิตสำนึกในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องทั้งทางด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมมากขึ้น
- 4) การเกิดเครือข่ายการเรียนรู้และมีความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับหน่วยงานราชการมากขึ้น ไม่ว่าจะมีการขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ชาวบ้านต่างให้ความร่วมมือกันมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ทางส่วนราชการหากมีทางใดที่จะช่วยเหลือชาวบ้าน ได้ก็มีการช่วยอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินทุนหรือวัสดุคิ
- 5) ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมหรือขัดขวางต่อการบรรลุวัตถุประสงค์
 - ปัจจัยด้านบวก ทุกฝ่ายให้ความสนใจและสนับสนุนการมีกองทุนหมู่บ้าน
 - ปัจจัยด้านลบ คนในหมู่บ้านยังมีสภาพการเป็นลูกหนี้ของนายทุนและแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ อยู่ จึงเป็นการยากที่จะมีแนวโน้มในการชำระเงินคืนกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งบ่งบอกให้เห็นชัดเจนว่าเป็นอุปสรรคต่อการตั้งกองทุนหมู่บ้านต่อไปในอนาคต

1.2 วิธีการดำเนินการ

- 1) ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ศึกษาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา
- 3) ประยุกต์ใช้ชีพชีฟโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนา
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล
- 6) ทำการพิมพ์สารนิพนธ์

1.3 ผลการดำเนินการ

1) หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ พบว่าคณะกรรมการกองทุนได้คัดเลือกและอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้โดยใช้ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในการพิจารณา นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรรวบรวมเงินสะสมในบัญชีเงินสะสม (บัญชี 2) นั่นคือเงินฝากสัจจะ เงินค่าหุ้น และเงินที่เป็นดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร, ดอกเบี้ยเงินกู้ที่ผู้กู้นำมาชำระคืน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดชื่อเสียงภายในหมู่บ้านเกี่ยวกับการเอาใจใส่การทำงานของทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนาใหญ่พัฒนาอีกด้วย

2) หน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ และมีรายได้เกิดขึ้น ตลอดจนมีทักษะ ความชำนาญในงานของตนเอง มีการจ้างงานเพื่อกระจายรายได้ให้กับเยาวชนอีกด้วย

ถึงแม้กระบวนการดำเนินงานของทางคณะกรรมการกองทุนจะมีความซัน และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ แต่ด้วยการที่จบการศึกษาไม่สูงมากนัก จึงเป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจในการทำระบบบัญชีหมู่บ้าน สำหรับทางด้านผู้เอง ก็มีทั้งส่วนที่นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้จริง แต่ก็ยังมีบางส่วนที่นำไปหมุนเวียนเพื่อชำระหนี้เดิม ซึ่งเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของโครงการนี้

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

- 1) ควรมีการชี้ระยะเวลาการชำระหนี้ให้เหมาะกับกิจกรรมที่ต้องใช้เวลา รอผลผลิตก่อนขังนานของผู้กู้
- 2) ควรมีระเบียบเงื่อนไขการกู้ครั้งต่อไปของผู้ที่เคยผ่านการกู้มาแล้วว่ามีควรที่จะมีรอบระยะเวลาใกล้เคียงกัน เพราะอาจมีผลกระทบให้ผู้กู้คนอื่นเสียสิทธิ์ได้
- 3) ควรมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่านี้เพราะเป็นชาวบ้านกู้

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 1) ควรมีการนัดเรียนหรือศึกษาการลงบัญชีกองทุนหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดทักษะสำหรับทางคณะกรรมการกองทุนเองด้วย
- 2) ควรจัดตั้งผู้ตรวจสอบภายในจากหน่วยงานราชการเพื่อมาติดตามความเป็นไป ภายในกองทุนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ว่ามีปัญหาอย่างไร
- 3) ควรจัดแสดงบัญชีกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกและคนอื่น ๆ ได้ทราบจำนวนเงิน ในบัญชี ว่าได้คงเหลือ และมีการรับ-จ่าย อย่างไรบ้าง อย่างเปิดเผย

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิก

- 1) ควรนำเงินกู้ไปประกอบกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับอาชีพเดิมของตนหรือตนเคยมี ประสบการณ์ใด ก็ให้นำไปทำกิจกรรมนั้น เพื่อความราบรื่นและผลสำเร็จของงานออกมาดีที่สุด
- 2) ในการกู้ยืมที่คล้ายกันของสมาชิกส่วนใหญ่ผู้เพื่อการเกษตร, เลี้ยงสัตว์ สมาชิกผู้กู้ควรรวมกลุ่มกันเพื่อไปซื้อวัตถุดิบเหล่านี้ในปริมาณมาก จะได้ราคาถูก ลดต้นทุนได้มาก
- 3) ปัจจุบันอาชีพทำการเกษตรได้รับผลกระทบมากมายไม่ว่าจะเป็นพืชผลราคา ตกต่ำ ในการขอกู้ ควรมีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีอาชีพใหม่เกิดขึ้นอีก

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นหาวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

- 1) ควรมีการติดตาม แนวคิดทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับวิธีในการปฏิบัติกิจกรรม ที่ผู้เงินไปใช้

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.** กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2544). **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.** กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544.** กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). **การวิจัย การวัดและประเมินผล.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- ศูนย์ข่าวคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. **สรุปประเด็นหรือ แนวการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง [ออนไลน์].** ได้จาก : http://1000000baht.com_files\5.html
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). (2544). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.** นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.